

Täysistunto

Keskiviikko 7.9.2022 klo 14.00—16.11

8. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2021

Kertomus K 17/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Avaan keskustelun. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.12 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Halusin tähän asiakohtaan, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Etyjin Suomen valtuuskunnan toimintakertomuksen käsittelyyn, pyytää puheenvuoron oikeastaan kahdestakin syystä.

Ensimmäisenä on se, että halusin tässä puheenvuorossani vielä kerran nostaa esille ministeri Ilkka Kanervan poikkeuksellisen pitkän elämäntyön Suomen politiikassa, ulkopoliitikassa mutta myös Etyjin parissa. Voisi hyvin sanoa, että Ilkka Kanerva teki yhden ison elämäntyönsä nimenomaan Etyjin parissa. Hän oli monessa mielessä Etyj-mies loppuun asti. Hänen viimeiset jopa julkisuudessa olleet puheenvuoronsa olivat hyvin vahvasti Etyjin hengessä pidettyjä, ja niissä hän pyrki löytämään vielä tässä hengessä ratkaisuja esimerkiksi pahenevaan ja pahentuneeseen tilanteeseen Venäjän suhteen esimerkiksi Ukrainassa ja muualla. Kun luin tätä toimintakertomusta — tähän käsittelee vuotta 2021 — niin tässä kerrottiin, miten ministeri Ilkka Kanerva toimi yleiskokouksen kunniapuheenjohtajana heinäkuuhun 2021 asti, ja hänen roolinsa näkyy vahvasti vielä tässä toimintakertomuksessa. Ja toki olisi toivonut, että hän olisi nähnyt myös tuon juhluvuoden 2025, kun Suomi puheenjohtajana johtaa puhetta tänä juhluvuonna ja toivottavasti Suomessa silloin pidetään tuon juhluvuoden kokous, ja siinä varmasti Kanervan perintö myös tulee näky-mään.

Tässä vuoden 21 toimintakertomuksessa nousevat esille tapahtumat, jotka silloin värittivät... Tässä puhutaan Valko-Venäjästä — itse puhun Belaruksesta — jossa vaadittiin esimerkiksi näiden lisäaihe-ehdotusten kautta äänestyksen jälkeen Valko-Venäjää eli Belarusta vapauttamaan poliittiset vangit, käymään vuoropuhelua opposition kanssa ja järjestämään vapaat vaalit, joihin kutsuttaisiin kansainvälisiä vaalitarkkailijoita. Lisäksi maan johtoa kehoitettiin muuttamaan suhtautumistaan toisinajattelijoihin ja oppositioon. Ei ole näin tapahtunut — näyttää, että Belarus on mennyt vain huonompaan suuntaan diktaattori Lu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

kašenkan johdolla. Toisessa äänestyksessä lisäaihe-ehdotuksista käsiteltiin Putinin Venäjän toimia Ukrainassa ja Krimin miehitystä ja edellytettiin sen tuomitsemista. Päätöslauselmassaan yleiskokous vaati muun muassa, että Venäjän pitää toimia Wienin loppuasialkirjan periaatteiden mukaisesti ja lopettaa Krimin laitton miehitys ja Kertšinsalmen liikennerajoitukset, ja nyt jälkikäteen voi katsoa, että kaikki on mennyt paljon huonompaan suuntaan. Putinin Venäjä on toiminut täysin toisin.

Tämän vuoden yleiskokouksen pääaiheena oli Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja Ukrainan kansaa vastaan. Täysistunnossa käsiteltiin myös muita Etyj-alueen konflikteja Georgiassa, Belaruksesta, Transnistriassa ja Vuoristo-Karabahissa sekä Afganistanin tilanteen heijastusvaikutuksia. Tässä kokouksessa valittiin myös uusi puheenjohtajisto, ja Suomesta Etyjin yleiskokouksen varapuheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja Pia Kauma, ja oikeastaan kun edustaja Kauma on myös meidän parlamentin jäsen ja on paikalla täällä täysistunnossa luonnollisesti, niin olisin häneltä Etyjin yleiskokouksen varapuheenjohtajana kysynyt hieman luonnehdintaa ja näkemystä siitä, minkälaista keskustelua Etyjin ympärillä on nyt käyty tästä nopeasti muuttuneesta tilanteesta ja siitä, miten esimerkiksi Venäjä on toiminut tai miten Venäjän suhteen voidaan toimia. Tämähän nousi esille tämän vuoden yleiskokouksessa muun muassa niiden toimien myötä, kun Iso-Britannia vaikkapa rajoitti venäläisten Etyj-parlamentaarikkojen maahantuloa, ja muussa. Ja kysyisin Etyjin yleiskokouksen varapuheenjohtaja edustaja Kaumalta myös: Minkälaista keskustelua Etyjin ympärillä on käyty myös koko järjestön tulevaisuudesta? Minkälaista roolia tässä nopeasti muuttuneessa turvallisuusympäristössä, muuttuneessa maailmassa Etyjillä on ajateltu olevan? Onko siitä käyty yhteistä keskustelua jäsenmaiden kesken? Minkälainen näkemys teillä tämän aiheen ympärille vihkiytyneenä on siitä, mitä Etyj on silloin vuonna 2025, kun järjestö täyttää 50 vuotta, tai siitä eteenpäin? Millainen rooli Etyjillä voisi olla, ja millaista keskustelua tästä on käyty?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

14.18 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tuo toimintakertomus tosiaan käsitteli vuotta 2021, ja muistamme kaikki sen olleen vielä täysimittainen korona-vuosi, mikä myös monella tapaa Etyjin toimintaan vaikutti.

Tuosta kertomuksesta nostan esiin Helsinki+50-seminaarisarjan: Suomella ja Helsingillä on ollut tärkeä rooli ja on tulevaisuudessakin tärkeä rooli Etyj-järjestössä.

Toisena nostona myös Suomen kannalta ja Pohjoismaiden kannalta arktisten maiden valtuuskuntien virtuaalikokous. Tätä arktisten maiden yhteistyötä sekä myös Pohjoismaiden yhteistyötä Etyjissä on hyvä vaalia myös tulevaisuudessa. Lisäksi, vaikka näinä aikoina hankalalta tuntuukin, tuota työtä, jota on tehty Suomen puheenjohtajuuden eteen vuodelle 2025, joka on monella tapaa merkittävä vuosi, on jatkettu vuonna 2021, kuten toimintakertomuksessa hyvin kuvataan.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö on äärettömän merkittävä järjestö edelleen tänä päivänä Euroopassa ja hieman laajemminkin, ja keskustelut siitä, mihin järjestön toiminta tulevaisuudessa kehittyy, ovat olennaisia. Toivon ja uskon, että kansojen välinen, parlamenttien välinen sekä diplomaattien ja diplomatian välinen yhteistyö kuitenkin elää myös tulevaisuudessa, vaikka tänä päivänä se vaikealta tuntuu. Huomasin, että täällä on jonkun verran nuoria ihmisiä seuraamassa tätä keskustelua, ja erityisesti näinä päivinä on tärkeää, että luotamme siihen, että diplomatialla ja yhteistyöllä on kuitenkin merkityksen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

sä, vaikka tiedämme, että Venäjän brutaali hyökkäys Ukrainaan monella tapaa myös Etyjin toimintaan vaikuttaa, kuten sen toki vaikuttaa kuuluukin.

Yhtä kaikki Suomella on tärkeä rooli tässä järjestössä. Uskon, että kun pohditaan laajemmin järjestön tulevaisuutta, Suomella on tässä ehkä kokoaan suurempikin merkitys, kun mietitään, mihin suuntaan järjestö menee. Näinä aikoina kansojen välisen yhteistyön, sen, kuinka turvallisuutta Euroopassa ja laajemminkin saadaan vaalia, merkitys kyllä vain korostuu. Se tällä hetkellä näyttää vaikealta, ja perustellusti onkin erittäin vaikeaa, mutta me emme voi hyväksyä sitä, että joku valtio, tässä tapauksessa Venäjä, lähtee muuttamaan yksipuolisesti toisen valtion rajoja. Me emme sitä hyväksy emmekä tule sitä hyväksymään, ja Etyjillä on tässä myös sanansa sanottavana ja Suomella sen jäsenenä iso rooli.

Olen luottavainen Etyjin tulevaisuuden osalta, vaikka se vaikeaa tällä hetkellä onkin, ja olen tyytyväinen tuohon toimintakertomukseen, jossa on kuvattu hyvin vuotta 2021.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

14.21 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Olen toiminut Etyjin Suomen valtuuskunnassa lähes tauotta vuodesta 2011, ja sillä tavoin minulla on aika pitkä kokemus siitä, millä tavoin Etyjin yleiskokous toimii. Ja aivan kuten edustaja Heinonen tässä aiemmin totesi, edesmennyt kollegamme, edustaja Kanerva, teki pitkän uran Etyjin puitteissa, ja näin postuumisti haluan myöskin häntä kiittää siitä, että hän toi minut mukaan tähän Etyjin toimintaan. Jo alkuvaiheessa, kun olin uusi kansanedustaja, hän sanoi, että nimenomaan Etyjillä on suuri rooli Euroopan turvallisuuden ylläpitäjänä, ja se asia on tietysti vain vahvistunut näiden vuosien aikana, joskin tietysti se, mitä on tapahtunut Ukrainassa tänä vuonna, on hiukan muuttanut tätä ajattelutapaa.

Etyjään toimii yleiskokouksissa sillä tavalla, että se käsittelee asioita kolmessa korissa. Ensimmäisessä korissa ovat kovan turvallisuuden asiat, toisessa korissa talous-, tiede- ja ympäristöasiat ja kolmannessa humanitäariset asiat, eli ne 57 osallistujamaan edustajat, jotka kokoontuvat kolme kertaa vuodessa näihin kokouksiin, käsittelevät asialistoilla olevia asioita näistä kolmesta näkökulmasta.

No, nyt tänä vuonna, kun olimme kokoontuneet talvikokouksemme, se sattumoisin oli sama päivä, 24. helmikuuta, jolloin Venäjä aggressiivisesti hyökkäsi Ukrainaan, ja se tietenkin muutti tämän kokouksen kulkua aivan merkityksellisesti. Olimme kokoontuneet Wieniin talvikokoukseen, ja siellä läsnä olivat lähes kaikki maat pois lukien Venäjä ja Valko-Venäjä. Nämä maat olivat läsnä etäyhteydellä, ja ne luonnollisesti puolustivat Venäjän hyökkäystoimia, mutta se, mikä oli merkillä pantavaa näissä keskusteluissa jo talvikokouksen yhteydessä, oli se, että esimerkiksi Keski-Aasian maat, jotka aina ovat Venäjän toimia yhdellä suulla puolustaneet, eivät tällä kertaa tehneet niin. Tämä oli osoitus siitä, ja samoin myöhemmät keskustelut, että Venäjä on jäänyt aika lailla yksin näiden toimiensa kanssa Etyjin puitteissa.

No, nyt jos mietitään sitä, mitä Etyjin puitteissa on tapahtunut sen jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan helmikuussa: olemme jo pitäneet useita webinaareja, joissa tätä tilannetta on pohdittu, mutta olemme myös ryhtyneet toimiin siinä suhteessa, että meillä Suomessa me tulemme pitämään syyskuun 23. päivänä erityisen symposiumin, johon on kutsuttu noin 40 edustajaa eri Etyjin maista keskustelemaan ensinnäkin siitä, mikä on Etyjin rooli suhteessa muihin kansainvälisiin organisaatioihin, jotka toimivat turvallisuuden alal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

la, kuten YK ja Euroopan neuvosto, sekä siitä, miten me voisimme kehittää omia toimiamme niin, että saisimme enemmän vaikuttavuutta.

Totta kai se oli meille Etyjin valtuuskunnan jäsenille kaikissa maissa suuri pettymys, että vaikka olemme yrittäneet lievennyttää tilannetta, niin emme saaneet Venäjää pysähtymään. Totta kai se on suuri pettymys meille kaikille. Ja samanaikaisesti pitää muistaa, että on myöskin muita maita, joissa tapahtuu samanaikaisesti demokratiaa epävakauttavia asioita. Meillä on edelleen esimerkiksi Nagorno-Karabahin tilanne Azerbaidžanin, Armenian alueella, ja myös Balkanilla on epävarmuutta esimerkiksi Bosnian ja Hertsegovinan alueella. Elikkä voi hyvinkin käydä niin, että jos kaikki fokus turvallisuuspolitiikan kehittämisessä on vain Ukrainassa, meiltä jää monta asiaa huomaamatta, mitä muualla maailmassa tapahtuu.

Presidentti Niinistö on ottanut asiakseen ja tuonut jo viime vuoden puolella esille sen, että nyt kun Etyj-konferenssin perustamisesta tulee 50 vuotta täyteen vuonna 2025, Suomi ottaa Etyj-puheenjohtajuuden. Sen puheenjohtajuuden tärkein tavoite on se, millä tavalla Euroopassa uudelleen löydetään se Helsingin henki, joka silloin 1975 löydettiin, jolloin päästiin kylmästä sodasta eteenpäin.

Etyjillä ei ole työkalupakissaan esimerkiksi pakotteita, mutta sillä on erilaisia muita mekanismeja, kuten Moskovian mekanismi, jossa yksikin maa voi käynnistää toimenpiteet esimerkiksi sen selvittämiseksi, mitä ihmisoikeusloukkauksia on maassa tapahtunut. Sen lisäksi on ollut useita eri missioita eri maissa, joissa Etyj-toimikunta pysyvästi toimii maan hallituksen tukena, jotta demokratia saadaan juurrutettua eri maihin. Esimerkiksi Moldovassa on tällainen operaatio.

Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kysyi, millä tavalla Etyj tulee vastaamaan tässä uudessa turvallisuustilanteessa näihin haasteisiin, ja se on juurikin se kysymys, mitä me pohdimme esimerkiksi juuri tässä seminaarissa, joka järjestetään syyskuun loppupuolella. Oikeastaan kaikkein tärkein kysymys liittyy siihen, millä tavalla me pidämme Venäjän mukana näissä keskusteluissa. Ei ole tarkoituksenmukaista se, että samanmieliset maat keskustelevat keskenään ja kehuvat toistensa toimenpiteitä omissa maissaan, vaan tarkoitus on se, että me saamme uudestaan rauhan polun Eurooppaan. Mutta aivan kuten Puolan ulkoministeri totesi puheessaan kesäkokouksessa Birminghamissa, jossa Etyj oli kokoon-tuneena heinäkuun alkupuolella, on täysin Ukrainan päätösvallassa se, milloin näitä rauhanneuvotteluja voidaan aloittaa ja milloin on se oikea hetki antaa Venäjälle se mahdollisuus, että rauhasta voidaan keskustella. Me muut voimme vain auttaa Ukrainaa tällä tiellä. [Timo Heinonen: Kiitos! Viisas puheenvuoro! — Ben Zyskowicz: Viisas ihminen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

14.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin arvostan edustaja Timo Heino-sen puheenvuoroa äsken, kun hän aloitti oman puheenvuoronsa muistamalla kollegamme Ilkka Kanervan roolia Etyjin puitteissa. Se on hyvin merkittävä, ja kuten tuli esille, hän myöskin on toiminut Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen kunniapuheenjohtajana. Itselläni oli ilo ja kunnia saada toimia Ilkka Kanervan ulkoministerikaudella hänen erityis-edustajanaan Etyj-kysymyksissä, ja tuohan sattui vaiheeseen, jolloin Suomi oli edellisen kerran Etyjin puheenjohtajamaana. Ilkka Kanerva silloin toimi siis chairman-in-officena

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

Etyj-järjestön puitteissa vuonna 2008, ja hän on jättänyt aidosti kynänjälkensä tähän työhön.

Nyt me puhumme vuodesta 2025, jolloin vietetään Etyj-järjestön ja -prosessin perustamisen 50-vuotisjuhlia, ja aidosti Suomi toimii tässä yhteydessä puheenjohtajavaltiona ja myöskin toivottavasti huippukokouksen isäntämaana. Tässä kannattaa muistaa se asia, että Etyj kansainvälisellä kentällä ja eurooppalaisessa yhteistyössä luetaan hyvin pitkälle Helsingin hengen kautta, kuten edustaja Kauma täällä sitä kuvasi. Järjestö syntyi silloin, niin kuin sitä usein kutsutaan, suomettumiskauden huippuvuosina vuonna 1975. Presidentti Kekkonen oli silloin hyvin aloitteellinen siinä tilanteessa, pyrki liennyttämään kylmän sodan vastakkainasettelua. Luotiin järjestö, jossa voidaan avoimesti keskustella Euroopan turvallisuustilanteesta ja pyrkiä lähentämään blokkeja toisiinsa, tuli luottamusta lisääviä toimia, asevalvontajärjestelyjä otettiin käyttöön, ja siihen liittyi sitten myöskin esimerkiksi demokratian edistäminen muun muassa vaalitarkkailun muodossa, jotka kaikki ovat Etyjin ydintoimintoja.

Keskeistä Etyj-järjestölle on ollut koko ajan se perusperiaate, että turvallisuus on jakamaton ja yhteinen Euroopassa. Lähtökohtana on se, että yhden maan turvattomuus on kaikkien yhteistä turvattomuutta ja sitä turvallisuutta ei haeta naapurin kustannuksella vaan yhteistyössä.

24. helmikuuta tänä vuonna mursi tämän perustan täydellisesti — mursi tämän perustan täydellisesti. Meidän yhteinen turvallisuusjärjestelmämme mureni kertaheitolla Venäjän brutaalin hyökkäyksen, avoimen hyökkäyksen seurauksena. Me saimme itse asiassa yhteisen turvallisuuden sijasta yhteisen turvattomuuden. Tämä tilanne on heijastunut hyvin voimakkaasti myöskin Etyj-järjestön toimintaan, ja siinä mielessä voidaan sanoa, että se kärsii vähän samasta vajeesta kuin YK, että se ei pysty toimimaan aidosti tällä hetkellä sillä vahvuudella kuin mitä sen jäsenkunnan pohja voisi antaa ymmärtää. Venäjällä on siis YK:n turvallisuusneuvostossa tietysti veto-oikeus kansainvälisestä rauhasta ja turvallisuudesta päätettäessä, ja Etyjin puitteissa myöskin pysyvän komitean kokoukset ovat muodostuneet defunct — käytän tässä englantilaista termiä — eli se ei toimi. Se on muodostunut kiistelyalustaksi, vaikka lähtökohtana Etyjissä on ollut nimenomaan tämän yhteisen dialogin kautta löytää ratkaisuja.

Tämä on nyt se valtava haaste, joka Suomellakin tällä hetkellä on puheenjohtajamaana 2025, koska me emme tiedä, me emme olekaan samassa tilanteessa kuin vielä vuosi sitten, kun Suomi lähti hakemaan tätä puheenjohtajuutta sillä ajatuksella todella, että voitaisiin luoda uusi huippukokousprosessi vähän samalla tavalla kuin 1975, kun suurvaltojen ja eurooppalaisten valtioiden päämiehet kokoontuivat Helsinkiin ja saatiin tavallaan uudelleen liikkeelle lähtö yhteisen turvajärjestelmän ja turva-arkkitehtuurin synnyttämiseksi Eurooppaan. Nyt olemme uudessa tilanteessa, jossa tätä samaa perspektiiviä ei ole olemassa. Tämä on hyvin haasteellinen ja vaikea asetelma.

Tänä päivänä me puhumme tietenkin Ukrainan sodasta, meidän on pakko puhua Ukrainan sodasta, ja ”slava Ukrajini” on meillä monilla huulillamme. Tunnistamme sen siitä lähtökohdasta, että jopa sanotaan, että Ukrainan tulisi voittaa tuo sota. Aina on vaikea kysyä sitä niinpäin, että onko sotia ylipäätään voitettavissa tai hävittävissä. Silloin kun käytetään aseita, olemme hankalassa tilanteessa. Mutta se, mikä on itsestään selvä, minkä pitää olla itsestään selvä: aseellisella voimankäytöllä ei voida saavuttaa mitään pysyviä etuja eurooppalaisessa turvajärjestelmässä pitkällä juoksulla. Ei ole mitään mahdollisuuksia, että kansainvälinen yhteisö voisi hyväksyä Venäjän minkäntyyppiset anneksaatiot, jos se toteut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

taa ne asevoimalla. Tämä on sitten se lähtökohta, minkä kaikkien rauhanneuvottelujen lähtökohtana pitää olla. Venäjän täytyy ymmärtää, että tätä yhteistä turvallisuutta ei voida rakentaa sen pohjalle, että aseellisella hyökkäyksellä ja voimankäytöllä voitaisiin joitain alueita joistakin suvereenista valtioista liittää itselleen ja sitä kautta rikkoa suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta, joka on kansainvälisen järjestelmän ydin, silloin kun me puhumme kansainvälisestä oikeudesta ja turvajärjestelmistä.

Tässä ollaan todella isossa haasteessa, kuinka saadaan prosessi sillä tavalla aikaiseksi, että dialogi voisi syntyä, mihin edustaja Kaumakin täällä viittasi, mutta siitä lähtökohdasta, että nämä peruspremissit on jaettava. Me olemme kaikki totaalissa turvattomuuden tilassa, jos hyväksymme sen, että asevoimalla voidaan tehdä joitain myönnytyksiä. Tämän pitää olla lähtökohta, kun rupeamme puhumaan myöskin Etyjin jatkosta, ja se koskee myöskin YK:ta ja YK:n toimintaa, koska YK:nkin tehtävänä on turvata kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta, ja siellä on peruskirjassa selkeästi määritelty nämä kriteerit suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden kunnioittamisesta.

Olemme tosi suurien haasteiden edessä, kuinka sille dialogille luodaan tilaa jatkossa. Etyjillä on mahdollisuus, mutta se vaatii kyllä nyt sitten uudelleenajattelua monissa pääkaupungeissa — ainakin yhdessä pääkaupungissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

14.35 Ben Zyskowiec kok: Herra puhemies! Venäjän raakalaismainen ja rikollinen hyökkäys Ukrainaa ja rauhaa vastaan rikkoo kaikkia niitä keskeisiä periaatteita, joista sovittiin aikanaan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksessa Helsingissä vuonna 1975 ja sen jälkeen lukuisia kertoja Etykin ja myöhemmin Etyjin piirissä. Näitä sopimuksia oli tekemässä myös Venäjän edeltäjävaltio Neuvostoliitto. Näiden sopimusten aivan keskeinen periaate, kuten mielestäni edustaja Kiljunenkin edellä toi esiin, oli se, että Euroopassa — ja toivottavasti ei muuallakaan maailmassa — ei voida väkisin, armeijaa ja väkivaltaa käyttämällä, muuttaa maiden välisiä rajoja. Ei voida hyökkäämällä johonkin maahan aikaansaada omaa etua, lisää maa-alueita tai jotain vastaavaa miehitystä. Näitä periaatteita vastaan Venäjä rikkoo koko ajan Ukrainassa, sen lisäksi tekee päivittäin sotarikoksia: ampuu siviilikohteisiin, surmaa siviilejä.

En voi ymmärtää sitä, että tällaisessakin tilanteessa Suomestakin — ei toivottavasti eduskunnasta mutta Suomestakin — löytyy ihmisiä, jotka hyväksyvät ja kannattavat Venäjän toimintaa. Itsekin saan vastaanottaa sellaisia meilejä. Miten he voivat ymmärtää ja hyväksyä Venäjän perustelut, jotka tälle hyökkäyssodalle ovat muuttuneet ajan mittaan? Ensin kuulemma piti estää venäläisten, tai venäjänkielisten, kansanmurha Itä-Ukrainassa, sitten piti estää se turvallisuushka, joka muka Ukrainan ja Naton puolelta kohdistui Venäjää vastaan, mutta viime aikoina yhä paljaammin Putinin ja hänen regiiminsä puheissa on käynyt ilmi se, että kyse on siitä, että Venäjän nykyjohto ei hyväksy itsenäistä Ukrainaa. Se haluaa hävittää Ukrainan itsenäisenä maana, itsenäisenä kansakuntana.

Minun mielestäni on myös kummallista se, että Suomessakin, ja varsinkin Euroopassa — viimeksi huomasiin Länsi-Saksan SPD:ssä, vasemmistosiivessä siellä — on pasifisteina itseään pitäviä ihmisiä, jotka vaativat, että länsimainen aseapu Ukrainalle pitää lopettaa. Näin muka saataisiin rauha aikaiseksi. — Herra puhemies! Jatkan vielä pöytäkirjasta. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

Herra puhemies! He, jotka vaativat rauhan aikaansaamiseksi länsimaisen aseavun ja muunkin avun — mutta eivät ehkä sitä — lopettamista Ukrainalle, ovat mielestäni niitä Leninin tarkoittamia hyödyllisiä idiootteja, elleivät sitten aivan tarkoituksella halua hyväksyä ja edistää Venäjän asiaa, sillä jos länsimaat lopettaisivat aseellisen avun Ukrainalle, niin minkälainen rauha siitä seuraisi? Siitä seuraisi sellainen rauha, jossa Venäjä voittaisi tämän sodan — ottaen tietysti huomioon sen, mitä edustaja Kiljunen sanoi siitä, mitä yleensä voidaan pitää sodassa voittona tai tappiona. Mutta Venäjä voittaisi sodan siinä mielessä, että Ukraina joutuisi suostumaan tilanteeseen, jossa isoja maa-alueita Ukrainasta liitettäisiin Venäjään tai hyväksyttäisiin joka tapauksessa Venäjän jatkuva miehitys näillä alueilla. Tämä tarkoittaisi sitä, että Venäjä palkittaisiin siitä raakalaismaisesta ja rikollisesta hyökkäyksestä, jonka se on Ukrainaa kohtaan suorittanut. Tätäkö nämä ”pasifistit” todella haluavat? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Ja mitä se tarkoittaisi koko Euroopan turvallisuudelle — lähivuosina, lähivuosikymmeninä — jos Venäjä kokisi, että hyökkäämällä naapurimaahan ja kiistämällä sen oikeuden olemassaoloon se saa palkkiona jos ei nyt koko maata niin ison osan maasta haltuunsa ja ehkä pakotettua maahan Venäjälle myönteellisen hallituksen? Riittääkö se, että sanotaan, että koko maa on virhe? Se on päässyt Venäjästä irti Venäjän heikkouden aikana 90-luvun alussa, ja nyt pitää korjata tämä tilanne ja ottaa takaisin? Eikö Suomikin päässyt irti Venäjästä, Neuvosto-Venäjästä, sen heikkouden aikana loppuvuodesta 1917? Pitääkö tämäkin korjata ja ottaa jonkun mielestä takaisin?

Minun mielestäni on uhkaava tilanne, kun eri Euroopan maissa — Italiassa, Ranskassa ja muualla, Suomessakin — ihmiset joutuvat kärsimään näistä pakotteista, vastapakotteista, tulee energiakriisi ja se johtaa monenlaisiin vaikeuksiin. On jo nähty sähkön hinnannousu, on nähty uhkaava puute riittävästä sähkön saannista. Tällaisessakin tilanteessa kaikissa demokraattisissa maissa, ja vähän vähemmänkin demokraattisissa maissa, pitäisi muistaa, että me emme saa unohtaa Ukrainaa, vaikka meillä on omia, hyvin vaikeita sisäisiä tilanteita tälläkin hetkellä ja tulossa ensi talvena. Päinvastoin, tukea Ukrainalle pitää vahvistaa. Sinne pitää antaa enemmän apua, vahvempaa apua, jotta Ukraina pärjää, sillä Ukraina taistelee paitsi oman itsenäisyytensä ja vapautensa puolesta myös muiden Euroopan maiden vapauden puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt totean, että tälle asialle tässä vaiheessa varattu aika on kulunut umpeen. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsiteltyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.41.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.09.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt palataan päiväjärjestyksessä taaksepäin. Jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Savola poissa, edustaja Kimmo Kiljunen poissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 86/2022 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.